

ผลของการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง
ที่มีต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล

The Effects of Phenomenon-Based Learning Experiences for Real-World
Problem Solving on Kindergartener's Responsible Decision-Making Skills

กัลยลักษณ์ ทับทองคำ^{1*}, อรพรรณ บุตรกัตยญู^{2**}, ปิยะนันท์ หิรัณย์โชโลธร²
Kanyalak Tabthongkum^{1*}, Oraphan Butkatunyoo^{2**}, Piyanan Hiranchalothorn³

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 ประเทศไทย

¹ Master of Education Program in Early Childhood Education, Department of Education, Faculty of
Education, Kasetsart University

50 Ngamwongwan Rd., Ladyao, Chatuchak, Bangkok, 10900, Thailand

² สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 ประเทศไทย

² Major Early Childhood Education, Department of Education, Faculty of Education
Kasetsart University

50 Ngamwongwan Rd., Ladyao, Chatuchak, Bangkok, 10900, Thailand

รับบทความ: 4 พฤษภาคม 2568 ปรับปรุงบทความ: 18 กรกฎาคม 2568 ตอปรับตีพิมพ์บทความ: 25 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล
ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง กลุ่มเป้าหมาย
คือ เด็กอนุบาลชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 25 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

อีเมล: kanyalak.ta@ku.th

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดจันทรมอสร์ โดยใช้เวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที โดยสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 10 เป็นการประเมินก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง 2) ปรากฏการณ์ คือ ปรากฏการณ์ขยะล้นเมืองและปรากฏการณ์โลกร้อน และ 2) แบบประเมินทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า เด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ โดยรวมสูงขึ้นหลังได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 39.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.34 ก่อนการจัดประสบการณ์เรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.39 แสดงให้เห็นว่า เด็กอนุบาลมีทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ โดยเด็กสามารถบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ วิเคราะห์สถานการณ์ เลือกทางเลือกที่เหมาะสม พิจารณาผลกระทบ และแสดงความรับผิดชอบต่อตัดสินใจของตนเองได้ดีขึ้น

คำสำคัญ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน การแก้ปัญหาในโลกจริง ทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ

Received: May 4, 2025

Revised: July 18, 2025

Accepted: July 25, 2025

Abstract

The purpose of this study was to compare kindergarten children's responsible decision-making skills before and after participating in phenomenon-based learning experiences designed to solve real world problems. The target group consisted of 25 boys and girls aged 5-6 years, who were studying in Kindergarten-3 during the second semester of the 2024 academic year at Wat Jansamosorn School. The experiment was conducted over a period of 10 weeks, with sessions held 3 days per week, each lasting 40 minutes. The first and tenth weeks were designated for pre-test and post-test evaluations, respectively. The instruments included: 1) phenomenon-based lesson plans designed to solve real-world problems, focusing on two real-world phenomena, urban waste overflow and global warming; and 2) an assessment form for evaluating kindergarten students' responsible decision-making skills. Quantitative data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis for qualitative data. The study found that kindergarten students who participated in

phenomenon-based learning experiences had a higher average score in terms of responsible decision-making skills after the instruction. The average post-instruction score was 39.00 with a standard deviation of 7.34, compared to an average pre-instruction score of 34.20, with a standard deviation of 7.39. These findings indicate that kindergarten students demonstrated improved responsible decision-making skills after participating in the learning experience. The children were able to identify decision-making points, analyze situations, choose appropriate alternatives, consider possible consequences, and show greater responsibility for their decisions.

Keywords

Learning Provision, Phenomenon Based Learning, Real World Problem Solving, Responsible Decision Making Skills

บทนำ (Introduction)

วัยอนุบาลเป็นช่วงเวลาของเด็กตั้งแต่อายุ 3 - 6 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาการและการเรียนรู้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตของเด็ก เด็กต้องได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ จึงจะสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการคว้าโอกาสในชีวิต คุณภาพของประสบการณ์ในช่วง 6 ปีแรกคือปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการของสมอง การเรียนรู้ และพฤติกรรมตลอดช่วงชีวิตของเด็ก (Unicef Thailand, n.d.) การศึกษาปฐมวัยจึงเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ โดยเฉพาะด้านอารมณ์และสังคม เด็กจะเรียนรู้การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ พิจารณาผลกระทบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

องค์กรส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL], 2018) ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมของบุคคล เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทางอารมณ์และสังคมที่เหมาะสมในการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่จะจัดการให้ชีวิตของตนเองประสบความสำเร็จและมีความสุข ประกอบไปด้วยความสามารถ 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้ทางสังคม การสร้างสัมพันธภาพ และทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ

องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหลายประเทศทั่วโลกได้ให้ความสำคัญและกำหนดให้การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนรู้ เช่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ด้านพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กอนุบาล โดยยึดตามหลักการของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ซึ่งระบุเอาไว้ในหลักสูตรแห่งชาติ (Ministry of Education Republic of Singapore, 2022)

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาได้ระบุการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเข้าไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนอนุบาลทั่วทั้ง 50 รัฐ และมี 3 รัฐที่ระบุให้การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรมาตรฐานสำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย (National University, 2022) มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ชิคาโก ได้ให้ความสำคัญและมีการส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Department of Psychology the University of Illinois at Chicago, 2010) นอกจากนี้ แผนการศึกษาของรัฐมิชิแกน (Michigan Department of Education, 2017) และรัฐแมสซาชูเซตส์ได้มีการระบุการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรการเรียนรู้ของเด็กชั้นอนุบาล (Massachusetts Standards for Preschool and Kindergarten, 2015) รวมถึงองค์กรไม่แสวงผลกำไรที่มีภารกิจหลักในการสนับสนุนทางการศึกษาด้านอารมณ์และสังคมแก่เด็กและเยาวชนที่มีความเกี่ยวข้องกับครอบครัวทหารไว้ด้วย เช่นเดียวกัน (Military Child Education Coalition, 2025) และสำหรับประเทศไทยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ได้กำหนดความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาปฐมวัย ข้อ 2 ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เด็กรับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม มีการกำกับตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มีทักษะชีวิตช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2568) ในปีการศึกษา 2566 ที่ผ่านมา พบว่า เด็กอนุบาลจำนวนไม่น้อยยังประสบปัญหาในการปรับตัวเข้าสังคม ขาดความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม และไม่สามารถตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล การตัดสินใจที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น และการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการขาดพัฒนาการด้านทักษะทางสังคมและอารมณ์ สอดคล้องกับรายงานการศึกษาสภาวิชาการจัดการศึกษาปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ระบุว่า เด็กอายุ 6 ปี ร้อยละ 22.9 มีระดับ EQ ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยเฉพาะในด้านการควบคุมอารมณ์และการตัดสินใจ และสอดคล้องกับรายงานวิกฤต Soft Skills เด็กไทยหลังโควิด-19 ที่ระบุว่า ทักษะ Soft Skills หรือทักษะทางอารมณ์สังคมที่จำเป็นต่อการทำงานในโลกยุคปัจจุบันของเด็กไทยลดลงร้อยละ 30-50 โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กยากจน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567)

โดยการพัฒนาทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบที่ปรากฏเป็นความสามารถความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ซึ่งเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมนี้ จะพัฒนาได้เมื่อได้รับการส่งเสริมจากอีก 4 ทักษะสำคัญของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม อาทิ การคำนึงถึงความปลอดภัย การเข้าใจผลกระทบจากการตัดสินใจกระทำต่าง ๆ ที่มีผลต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้การตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบนั้นเสริมสร้างผ่านทักษะในการแก้ปัญหา การใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการมีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับโลกและสังคมรอบตัว (Kaiser, 2023) โดยเด็กอนุบาลการเรียนรู้ทักษะในการตัดสินใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น การตัดสินใจที่ถูกต้องจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เด็กสามารถเรียนรู้การตัดสินใจที่ดีและถูกต้องจากผลลัพธ์ของการตัดสินใจของตนเอง การเปิดโอกาสให้เด็กได้

เผชิญกับผลที่เกิดจากการกระทำของตน ไม่ว่าจะเป็นผลในเชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรับผิดชอบและการเรียนรู้จากประสบการณ์ ผู้ใหญ่จึงมีบทบาทหลักในการสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้และรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจของตนเอง เมื่อเด็กได้ฝึกคิดไตร่ตรองถึงผลที่จะตามมา ก่อนการตัดสินใจ และสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมในหลายสถานการณ์ จะส่งผลให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น

การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบของเด็กอนุบาล จะต้องมีความเหมาะสมกับวัย มีความท้าทายแปลกใหม่ ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน และกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็ก การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based Learning: PhBL) เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีลักษณะเด่นที่มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม เชื่อมโยงองค์ความรู้จากหลากหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน เพื่อให้เด็กสามารถทำความเข้าใจสถานการณ์ตามบริบทของความเป็นจริง ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ การร่วมมือกันแก้ปัญหา และการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทรอบตัวเด็ก นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เด็กสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับในการสร้างสรรค์ประโยชน์หรือแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน อีกทั้งสามารถปรับเปลี่ยนแนวทางในการแสวงหาคำตอบได้อย่างยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง (ตะวัน ไชยวรรณ และ กุลธิดา นุกุลธรรม, 2564, 251-263) ซึ่งสอดคล้องกับ ชลาธิป สมาหิโต (2562, 113-129) อธิบายว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับเด็กอนุบาล เป็นแนวทางที่เน้นการนำปรากฏการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และสอดคล้องกับความสนใจของเด็กมาใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัย ตั้งคำถามจากสิ่งที่พบเห็น และมีโอกาสอภิปรายร่วมกัน แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย รวมถึงร่วมกันวางแผนในการแสวงหาคำตอบหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ บทบาทของครูคือการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยให้คำแนะนำ จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมถึงเสริมเติมความรู้ที่จำเป็น เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงอย่างมีความหมาย และ อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561, 348-365) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงให้เด็กสังเกตด้วยมุมมองที่หลากหลายด้วยการตั้งคำถามหรือปัญหาเพื่อนำไปสู่การหาคำตอบ

ในศตวรรษที่ 21 โลกกำลังเผชิญกับปัญหาสำคัญหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นภาวะโลกร้อน ขยะล้นเมือง ความเหลื่อมล้ำทางสังคม หรือวิกฤตสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนเป็นปัญหาที่ซับซ้อน เชื่อมโยง และส่งผลกระทบในระดับโลกจนถึงระดับปัจเจก สถานการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการปลูกฝังเด็กให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และตัดสินใจอย่างรับผิดชอบตั้งแต่ในช่วงอนุบาล ซึ่งเป็นวัยแห่งการวางรากฐานชีวิต ซึ่งการแก้ปัญหาในโลกจริงเด็กอนุบาลจำเป็นต้องได้ฝึกการคิด แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ปัญหาที่กำหนดขึ้นจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางโดยมีครูคอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในกลุ่มเล็กๆ เด็กจะอภิปราย “ปัญหา” เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ มีบทบาทหลายอย่างในกลุ่ม เด็กคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการประชุม อีกคนทำหน้าที่เป็นผู้บันทึกการอภิปราย เด็กทุกคนจะมีส่วนร่วมในการ

อธิบายเนื้อหาที่เรียนรู้ด้วยคำพูดของตนเอง (Camp, 2002) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) แนวทางนี้จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการสำรวจและการแก้ปัญหาอย่างมีความหมาย โดยเน้นการเชื่อมโยงกับปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก แม้ว่าประเทศต่าง ๆ เช่น สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา จะมีการศึกษาและประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นปรากฏการณ์ (Phenomenon-based Learning: PhBL) ในระดับอนุบาลอย่างแพร่หลาย แต่ในบริบทของประเทศไทย ซึ่งมีพื้นฐานทางวัฒนธรรม ระบบการศึกษา และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่าง ยังมีการศึกษาในด้านนี้อย่างจำกัด ขาดการเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอนุบาลที่การเรียนรู้ควรเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก นอกจากนี้ งานวิจัยที่ผ่านมายังมักศึกษาการจัดการเรียนรู้ Problem-based Learning และ Phenomenon-based Learning แยกออกจากกัน ทั้งที่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะทางด้านสังคมและอารมณ์ที่สำคัญสำหรับเด็กอนุบาล โดยการเรียนรู้ผ่านปัญหาหรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เด็กจะมีโอกาสได้เผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติอย่างมีเหตุผล พิจารณาผลกระทบต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเรียนรู้การยอมรับผลของการตัดสินใจของตนเองบนพื้นฐานของสถานการณ์จริง จึงยังขาดงานวิจัยที่บูรณาการจุดแข็งของทั้งสองแนวทางเข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในบริบทของสังคมไทยและโลกยุคปัจจุบัน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงที่มีผลต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล ซึ่งเด็กวัยนี้มักจะเป็นผู้สนใจและตื่นตัวในการสำรวจสิ่งต่าง ๆ มีความกระตือรือร้นที่จะได้เรียนรู้ เป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ โดยเฉพาะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ ซึ่งจะมีผลสำคัญต่อการพัฒนาการแบบองค์รวมทั้งในระยะสั้นและระยะยาวของเด็ก การสนับสนุนและส่งเสริมทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กในช่วงปฐมวัยจึงมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการเรียนรู้ของเด็กในอนาคต เนื่องจากมีผลสำคัญต่อการพัฒนาทั้งในด้านส่วนบุคคลและสังคม เด็กอนุบาลสามารถเรียนรู้และรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึก การจัดการกับอารมณ์ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในช่วงเวลานี้ได้ง่ายขึ้น รวมถึงทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบด้วย

วัตถุประสงค์ (Research Objectives)

เพื่อเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง

บททวนวรรณกรรม (Literature Reviews)

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ

1.1 ความหมายของทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ

องค์กรส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (CASEL, 2020) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล หมายถึง การเรียนรู้ถึงความสำคัญของการตัดสินใจและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจที่ทำ พิจารณาความเป็นไปได้ก่อนที่จะตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ เลือกที่จะปฏิบัติตัวและสื่อสารกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และคำนึงถึงผู้อื่น ในสถานการณ์ที่หลากหลายโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม ความปลอดภัย ประเมินผลประโยชน์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำต่าง ๆ ต่อดนเอง สังคม และส่วนรวม

Ministry of Education Republic of Singapore (2022) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ เป็นกระบวนการในการเลือกทำและดำเนินการโดยพิจารณาถึงปัญหาความปลอดภัย มาตรฐานสังคมที่เหมาะสม การเคารพผู้อื่น และผลที่เป็นไปได้อย่างมีเหตุผล โดยการประยุกต์ใช้ทักษะเหล่านี้ ในสถานการณ์ทางวิชาการและสังคม เด็กที่มีการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบจะพิจารณาถึงประโยชน์และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของตนเอง และจะทำการตัดสินใจอย่างมีสติและอย่างรอบคอบ เพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมและจรรยาบรรณที่เป็นที่ยอมรับ

1.2 พัฒนาการของเด็กอนุบาลที่แสดงถึงทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ

Michigan Department of Education (2017) แผนกการศึกษารัฐมิชิแกนได้ระบุตัวบ่งชี้พฤติกรรมการเรียนรู้ช่วงวัยอนุบาล ไว้ดังนี้

- 1) เด็กสามารถตระหนักรู้ว่าบุคคลมีทางเลือกในการตอบสนองที่หลากหลาย
- 2) เด็กระบุแนวทางที่ส่งเสริมความปลอดภัยทั้งต่อดนเองและผู้อื่น
- 3) เด็กระบุวิธีตอบสนองต่อผู้ใหญ่ที่ไม่คุ้นเคยในสภาพแวดล้อมต่างๆ
- 4) เด็กสามารถแจ้งให้ผู้อื่นทราบเมื่อบุคคลหนึ่งได้รับการปฏิบัติอย่างไม่ยุติธรรม

Landmark School (2018) โรงเรียนในรัฐแมสซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ระบุความสามารถหรือทักษะที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอย่าง ไว้ดังนี้

- 1) การระบุปัญหา
- 2) การวิเคราะห์สถานการณ์
- 3) การแก้ไขปัญหา
- 4) การพิจารณาความรับผิดชอบต่อทางจริยธรรม
- 5) การประเมินและสะท้อนผล

องค์กรส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (CASEL, 2020) ได้ระบุความสามารถหรือทักษะที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอย่าง ไว้ดังนี้

- 1) แสดงความสนใจและการเปิดใจ
- 2) การระบุวิธีการแก้ปัญหาส่วนตัวและสังคม
- 3) การเรียนรู้ในการตัดสินใจโดยมีเหตุผลหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเท็จจริง
- 4) การคาดการณ์และประเมินผลของการกระทำของตนเอง

- 5) การรับรู้ว่าทักษะการคิดวิเคราะห์มีประโยชน์ทั้งในและนอกโรงเรียน
- 6) การสะท้อนกลับต่อบทบาทของตนเองในการส่งเสริมความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว

ชุมชน

- 7) การประเมินผลกระทบต่อตนเอง ระหว่างบุคคล ชุมชน และองค์กร

กระทรวงศึกษาธิการ (2568) ได้ระบุพัฒนาการและความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา ระดับปฐมวัยไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ดังนี้ เด็กรับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม มีการกำกับตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มีทักษะชีวิต ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่าง

1.3 การประเมินทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล

รัฐบาลรัฐมินนิโซตา (Minnesota Department of Education, n.d.) ได้ระบุการประเมิน การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ (SEL) โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 1) การประเมินแบบไม่เป็นทางการ เป็นการเก็บข้อมูลอย่างไม่เป็นระบบ ใช้เพื่อช่วยครู เข้าใจการดำเนินงานและพัฒนาการของเด็ก โดยสามารถใช้การสังเกตในชั้นเรียนเพื่อปรับการจัดการเรียนรู้ การจัดบันทึกพฤติกรรมและการสนทนาของเด็กที่สะท้อนการเรียนรู้ด้านสังคมและอารมณ์ และการใช้แบบ ประเมินรูปริกเพื่อประเมินการทำงานกลุ่มของเด็ก

- 2) การประเมินแบบเป็นทางการ เป็นวิธีการประเมินที่มีระบบและมาตรฐาน โดยสามารถใช้แบบประเมินตนเองของเด็ก แบบสอบถามความรู้สึกของเด็กต่อสภาพแวดล้อมห้องเรียน และแบบประเมิน แบบแสดงพฤติกรรมเพื่อวางแผนสอนเพิ่มเติม

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาพฤติกรรมหรือข้อบ่งชี้ของเด็กอนุบาลที่ระบุไว้ใน Michigan Department of Education (2017), Landmark School (2018) และองค์กรส่งเสริมความร่วมมือเพื่อ การศึกษาและการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (CASEL, 2020) จากนั้นนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็น ทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล ดังนี้

- 1) การรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลโดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ
- 2) การพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ อย่างก่อนตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
- 3) การตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสม กับตนเองและผู้อื่นโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม และความปลอดภัย
- 4) การพิจารณาและประเมินโดยบอกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและผู้อื่นเมื่อตัดสินใจ
- 5) การรับผิดชอบต่อตัดสินใจของตนเอง

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

2.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

Daehler & Folsom (2016) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมุ่งส่งเสริมให้เด็กใช้ความรู้และทักษะจากหลากหลายสาขาวิชา โดยผสมผสานกันเพื่อสร้างความเข้าใจในองค์ความรู้ใหม่ผ่านการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติอย่างมีเหตุผล เด็กจะสามารถเข้าใจปรากฏการณ์ที่สนใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมาย

สุชานันท์ วรพัฒนานนท์ (2565, 18) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงเป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการสำรวจ วิเคราะห์ และทำความเข้าใจสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เด็กจะได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม อีกทั้งสามารถบูรณาการความรู้จากหลากหลายสาขาวิชาเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา และเชื่อมโยงความรู้เข้าสู่บริบทหรือสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

Daehler & Folsom (2016, 1-2) ได้ระบุขั้นตอนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ การเลือกปรากฏการณ์ต้องยึดถือความสนใจของเด็กเป็นหลัก

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาในบทเรียนที่จะบูรณาการสอนได้ ครูต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่าปรากฏการณ์ที่เลือกนั้นจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อะไร และจะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์นั้นได้หรือไม่

ขั้นตอนที่ 3 วางลำดับกิจกรรม ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้ของเด็ก หลังจากที่ได้เลือกปรากฏการณ์แล้ว ครูจะต้องกระตุ้นให้เด็กทำความเข้าใจปรากฏการณ์นั้นๆ โดยการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นและสนทนากับเด็กเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เด็กได้มีโอกาสสะท้อนความคิดและตั้งคำถามเกี่ยวกับปรากฏการณ์ ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายเพื่อสำรวจแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอข้อมูล สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การให้เด็กนำเสนอหน้าชั้นเรียน หรือการให้เด็กวาดผังกราฟิกเพื่อแสดงการเชื่อมโยงความรู้ในศาสตร์ต่างๆ

2.3 บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

Silander (2015) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นลักษณะของการเรียนรู้เป็นแบบองค์รวม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนจากหลากหลายสาขาวิชา เพื่อบูรณาการความรู้ที่หลากหลายและสนับสนุนการเรียนรู้อย่างรอบด้าน

ครูจึงทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) มากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรง โดยใช้ความเชี่ยวชาญของตนในการชี้แนะและกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการกับปัญหาที่ตนสนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

3.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

Camp (2002) กล่าวว่า การเรียนรู้จากปัญหาเป็นวิธีการศึกษาที่เด็กเป็นศูนย์กลางและมีครูคอยช่วยเหลือ การศึกษาไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในห้องบรรยายเท่านั้น แต่ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในกลุ่มเล็กๆ เด็กจะอภิปราย “ปัญหา” เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ มีบทบาทหลายอย่างในกลุ่มการสอน เด็กคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำการประชุมอีกคนทำหน้าที่เป็นบันทึกข้อมูล เด็กทุกคนจะมีส่วนร่วมในการอธิบายเนื้อหาที่เรียนด้วยคำพูดของตนเอง

ปาริฉัตร โพธิ์คำ (2564, 101-113) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นแนวทางที่มุ่งเน้นให้เด็กสร้างองค์ความรู้จากปัญหาที่ใกล้ตัว โดยเน้นปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและมีความหมายต่อตัวเด็กเป็นหลัก ปัญหาที่กำหนดขึ้นจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กในด้านทักษะการเรียนรู้

3.2 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

Camp (2002) ได้นำเสนอรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแบบ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชี้แจงคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย มีการชี้แจงคำศัพท์และแนวคิดที่ไม่ชัดเจนในคำอธิบายปัญหา เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทุกคนเข้าใจข้อมูลที่ได้รับ

ขั้นตอนที่ 2 คำจำกัดความของปัญหา ปัญหาถูกกำหนดไว้ในรูปแบบของคำถามตั้งแต่หนึ่งข้อขึ้นไป สมาชิกกลุ่มต้องเห็นด้วยกับคำที่ต้องอธิบาย

ขั้นตอนที่ 3 ระดมความคิด สมาชิกกลุ่มจะได้นำความรู้ที่ตนเองมีอยู่มาพูดคุยกัน กระบวนการนี้ทำให้เกิดการอธิบาย แนวคิด และคำอธิบายให้มากที่สุด สมมติฐานให้ได้มากที่สุด ความคิดของสมาชิกกลุ่มทั้งหมดจะถูกรวบรวมโดยไม่มี การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหา คำอธิบายและสมมติฐานของสมาชิกกลุ่มจะถูกอภิปรายในเชิงลึกและมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ไอเดียจากการระดมความคิดมีการจัดลำดับและสัมพันธ์กัน

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ จากความขัดแย้ง ความสับสน และความคลุมเครือจากการวิเคราะห์ปัญหา จึงกำหนดคำถามที่เป็นรากฐานสำหรับกิจกรรมการศึกษาของสมาชิกกลุ่ม กล่าวโดยสรุปคือกำหนดว่ากลุ่มขาดความรู้ใดและกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ในหัวข้อเหล่านี้

ขั้นตอนที่ 6 ศึกษาด้วยตนเอง ในระยะการศึกษาด้วยตนเอง สมาชิกกลุ่มคันทวารรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถตอบคำถามในเป้าหมายการเรียนรู้ได้ หลังจากศึกษารรณกรรมเรื่องนี้แล้ว สมาชิกกลุ่มเตรียมตัวสำหรับการรายงานสิ่งที่ค้นพบในการประชุมการสอนครั้งถัดไป

ขั้นตอนที่ 7 การรายงาน หลังจากรายงานแหล่งที่มาที่สมาชิกกลุ่มใช้ในกิจกรรมการศึกษาด้วยตนเองแล้ว การอภิปรายเกี่ยวกับเป้าหมายการเรียนรู้จะเกิดขึ้นตามวรรณกรรมที่ศึกษา สมาชิกกลุ่มพยายามสังเคราะห์สิ่งที่พวกเขาพบจากแหล่งต่างๆ

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Camp, 2002) และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Daehler & Folsom, 2016) จากนั้นนำทั้งสองการเรียนรู้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นลำดับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เลือกปรากฏการณ์และวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ระบุปัญหา

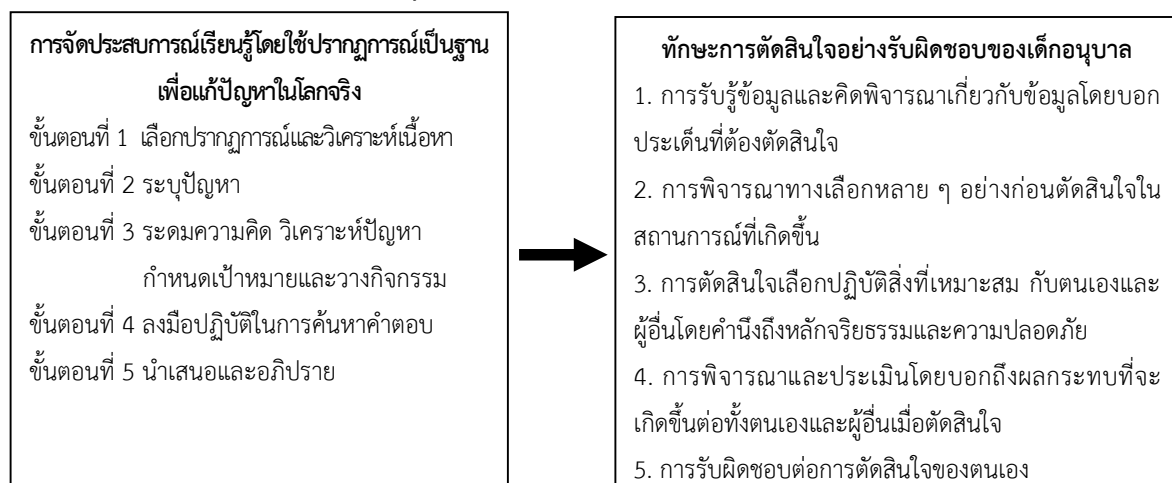
ขั้นตอนที่ 3 ระดมความคิด วิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมายและวางกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติในการค้นหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอและอภิปราย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง เป็นกระบวนการที่เน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดและแก้ปัญหาที่สัมพันธ์กับบริบทจริง ตั้งแต่การเลือกประเด็น ระบุปัญหา การลงมือปฏิบัติ ไปจนถึงการสะท้อนผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล เด็กจะได้ฝึกการคิดไตร่ตรองข้อมูลจากหลายมุมมอง เลือกแนวทางที่เหมาะสม ตระหนักถึงผลกระทบของการตัดสินใจ และสามารถรับผิดชอบต่อการตัดสินใจได้ จึงสามารถนำไปสร้างเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ดำเนินการโดยผู้ศึกษาประเมินทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล ก่อนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง และจัดกิจกรรมจำนวน 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที จากนั้นประเมินทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล หลังจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กอนุบาลชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี จำนวน 25 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนวัดจันทรมโสธร

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1. แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง
2. แบบประเมินทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงเป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Camp, 2002) และศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Daehler & Folsom, 2016) จากนั้นนำทั้งสองการเรียนรู้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นลำดับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ ประกอบด้วยลำดับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เลือกปรากฏการณ์และวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ระบุปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 ระดมความคิด วิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมายและวางกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติในการค้นหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอและอภิปราย

1.2 เขียนแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง ซึ่งครอบคลุมทุกองค์ประกอบของทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล ประกอบไปด้วย 2 ปรากฏการณ์ ได้แก่ ปรากฏการณ์ขยะล้นเมือง และปรากฏการณ์ภาวะโลกร้อน ไว้ โดยกำหนดระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ 5 ขั้นตอนต่อสัปดาห์ รวมทั้งหมด 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน รวมทั้งสิ้น 24 แผน ใช้เวลาแผนละ 30 - 40 นาที

ตารางที่ 1

โครงสร้างแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง

ปรากฏการณ์	วันที่	ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ฯ	ทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ
1. ชยะลันเมือง	1	ขั้นตอนที่ 1 เลือกปรากฏการณ์และวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 ระบุปัญหา ขั้นตอนที่ 3 ระดมความคิด วิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมายและวางกิจกรรม	1. การรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูล โดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ 2. การพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ อย่างก่อน ตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3. การพิจารณาและประเมินโดยบอกถึง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและ ผู้อื่นเมื่อตัดสินใจ
	2	ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติในการค้นหา คำตอบ	1. การตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสม กับตนเองและผู้อื่นโดยคำนึงถึงหลัก จริยธรรมและความปลอดภัย
	3	ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอและอภิปราย	1. การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง
2. ภาวะโลกร้อน	1	ขั้นตอนที่ 1 เลือกปรากฏการณ์และวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 ระบุปัญหา ขั้นตอนที่ 3 ระดมความคิด วิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมายและวางกิจกรรม	1. การรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูล โดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ 2. การพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ อย่างก่อน ตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3. การพิจารณาและประเมินโดยบอกถึง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและ ผู้อื่นเมื่อตัดสินใจ
	2	ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติในการค้นหา คำตอบ	1. การตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสม กับตนเองและผู้อื่นโดยคำนึงถึงหลัก จริยธรรมและความปลอดภัย
	3	ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอและอภิปราย	1. การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง

1.3 นำแผนการจัดประสบการณ์การจัดประสบการณ์ฯ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านประเมินคุณภาพ โดยให้ประเมินทั้ง 6 ด้าน ดังนี้ ด้านสาระสำคัญของแผนการจัดประสบการณ์ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสาระการเรียนรู้ในแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผล การจัดประสบการณ์ ผลการประเมินคุณภาพ เท่ากับ 4.95 อยู่ในระดับ ดีมาก ซึ่งแสดงให้เห็นความเหมาะสมและนำไปใช้งานได้ โดยผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะและปรับแก้ไขแล้ว คือ ปรับเกณฑ์และวิธีการประเมินขณะปฏิบัติกิจกรรมให้ชัดเจน

2. แบบประเมินทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล ซึ่งผู้ศึกษาเป็นผู้สร้างเพื่อใช้ประเมินทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล เป็นแบบประเมินสถานการณ์ประกอบการ

สัมภาษณ์ โดยกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาแล้วให้เด็กตัดสินใจคำตอบจากตัวเลือก มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาพฤติกรรมหรือข้อบ่งชี้ของเด็กอนุบาลที่ระบุไว้ใน Michigan Department of Education (2017), Landmark School (2018) และองค์กรส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (CASEL, 2020) จากนั้นนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล และออกแบบแบบประเมินใช้วิธีการประเมินเด็กโดยการนำเสนอสถานการณ์ตามปรากฏการณ์ชุมชนเมือง และข้อคำถามให้เด็กตอบโดยครอบคลุมทุกองค์ประกอบของทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลโดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ การพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ อย่างก่อนตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่น การพิจารณาและประเมินโดยบอกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและผู้อื่นเมื่อตัดสินใจ และการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง องค์ประกอบละ 3 ข้อ รวมมีจำนวน 15 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน และเกณฑ์การประเมินมีคุณภาพ (Rubrics) และเกณฑ์การแปลผลระดับทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ช่วงคะแนน 31-45 หมายถึง อยู่ในระดับดี เด็กมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบได้ถูกต้อง เหมาะสมได้ด้วยตนเองทุกสถานการณ์

ช่วงคะแนน 16-30 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง เด็กมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบได้ถูกต้อง เหมาะสมได้ด้วยตนเองบางขั้นตอนหรือไม่สมบูรณ์ ยังต้องการการช่วยเหลือและแนวทางเพิ่มเติม

ช่วงคะแนน 0-15 หมายถึง อยู่ในระดับต้องได้รับการส่งเสริม เด็กมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบได้โดยมีผู้ใหญ่ชี้แนะเป็นส่วนใหญ่

องค์ประกอบที่ 3 การตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่น

คำถามที่ 7 ถ้าหนูรู้ว่ามาเรียนอาจจะเจ็บป่วยจากขยะถุงพลาสติก หนูจะตัดสินใจทำอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดปัญหานี้ขึ้นอีก ?

ตัวเลือกที่ 1 (2 คะแนน)	ช่วยเก็บขยะในทะเล มาเรียนจะได้ไม่กินถุงพลาสติกเข้าไปมาเรียนจะปลอดภัย บันทึกคำตอบเด็กเพิ่มเติม คือ
ตัวเลือกที่ 2 (3 คะแนน)	คัดแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง คำนึงถึงผลเสียของการทิ้งขยะไม่เหมาะสม บันทึกคำตอบเด็กเพิ่มเติม คือ
ตัวเลือกที่ 3 (1 คะแนน)	อื่นๆ หรือเด็กเลือกตอบข้อใดข้อหนึ่งโดยมีครูคอยช่วยเหลือ

เด็กเลือกตอบตัวเลือกที่..... เพราะ (เหตุผลเพิ่มเติม).....

แนวการตอบ เด็กเลือกตัดสินใจสิ่งที่เหมาะสมโดยจัดการกับต้นตอของปัญหาขยะ

เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย			
เกณฑ์การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. ความสามารถในการรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูล โดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ	เด็กคิด พิจารณา และตัดสินใจเลือกปฏิบัติ จากข้อมูลที่รับรู้ มีการตอบสนองที่สะท้อนถึงความเข้าใจและความสามารถในการแยกแยะระหว่างสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดได้ด้วยตนเอง เหมาะสมทุกสถานการณ์	เด็กคิด พิจารณา และตัดสินใจเลือกปฏิบัติ จากข้อมูลที่รับรู้ มีการตอบสนองที่สะท้อนถึงความเข้าใจและความสามารถในการแยกแยะระหว่างสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดได้เหมาะสม โดยตนเองบางส่วนหรือยังไม่สมบูรณ์ ยังต้องการการช่วยเหลือและแนวทางเพิ่มเติม	เด็กคิด พิจารณา และตัดสินใจเลือกปฏิบัติ โดยมีผู้ใหญ่ชี้แนะเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับการตอบสนองที่รับรู้เป็นส่วนใหญ่ มีการตอบสนองที่สะท้อนถึงความเข้าใจและความสามารถในการแยกแยะระหว่างสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดได้

ภาพที่ 2: ตัวอย่างสถานการณ์การประเมินและเกณฑ์การประเมิน

2.2 นำแบบประเมินทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยผลการประเมินมีค่าเท่ากับ 0.67-1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ โดยมีการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ดังนี้ ปรับการให้คะแนนและคำพูดในการถามคำถามต้องถามทางเลือก ระหว่างสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งให้ชัดเจน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ระยะเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง ผู้ศึกษาได้ดำเนินการประเมินก่อนการทดลอง โดยนำแบบประเมินทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลก่อนการทดลอง (Pretest) โดยทำการประเมินครั้งละ 1 คน ใช้เวลาประเมิน 10 – 15 นาทีต่อคน โดยให้เด็กเลือกตอบจากตัวเลือกและพูดสื่อสารจากคำถามที่ละข้อ เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ กับกลุ่มเป้าหมาย
2. ระยะทำการทดลอง ผู้ศึกษาได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ระยะเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน โดยผู้ศึกษาได้จัดการเรียนรู้ในเด็กกลุ่มเป้าหมายในช่วงเปิดภาคเรียนตามปกติ ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วันละ 1 แผนการเรียนรู้ แผนรวมทั้งสิ้น 24 แผนในช่วงเวลาวันละ 30 - 40 นาที
3. ระยะเก็บข้อมูลหลังการทดลอง หลังจากกลุ่มเป้าหมายได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงครบ 10 สัปดาห์ เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาทำการประเมินทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลหลังการทดลอง (Post Test) โดยทำการประเมินครั้งละ 1 คน ใช้เวลาประเมิน 10 – 15 นาทีต่อคน ให้เด็กเลือกตอบจากตัวเลือกและพูดสื่อสารจากคำถามที่ละข้อ เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ กับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบประเมินชุดเดิม

ผลการวิจัย (Results)

จากการศึกษาเรื่อง ผลของการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงที่มีต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลในครั้งนี้ ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลการศึกษาวเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงคะแนนทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง

ผู้ศึกษาขอนำเสนอผลคะแนนทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลต่างทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2

แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลโดยรวม ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง (N=25)

กลุ่มเป้าหมาย	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง	45	34.20	7.39
หลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง	45	39.00	7.34

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ย ทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยรวมสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยหลังการจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 39.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.34 ก่อนการจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.39

ตารางที่ 3

แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลต่างของคะแนนทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลรายด้าน (N=25)

ทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลรายด้าน	คะแนนเต็ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ผลต่างของคะแนน
		μ	σ	μ	σ	
1. การรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลโดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ	9	8.16	1.25	8.76	0.88	0.60
2. การพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ อย่างก่อนตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	9	5.92	1.71	7.52	1.85	1.60
3. การตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่น	9	7.32	1.75	8.00	1.73	0.68
4. การพิจารณาและประเมินโดยบอกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและผู้อื่นเมื่อตัดสินใจ	9	6.92	2.10	7.64	1.91	0.72
5. การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง	9	5.80	1.66	7.08	1.96	1.28

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาลรายด้าน มีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงทุกด้านสูงขึ้น เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้ พบว่า ด้านการรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลโดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 รองลงมา คือ ด้านการตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.00

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.73 ด้านการพิจารณาและประเมินโดยบอกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและผู้อื่นเมื่อตัดสินใจ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.64 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.91 ด้านการพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ อย่างก่อนตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.85 และด้านการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.96 ในส่วนของผลต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า ด้านการพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ อย่างก่อนตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีความต่างสูงสุด คือ 1.60 คะแนน รองลงมา คือ ด้านการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความต่าง คือ 1.28 คะแนน ด้านการพิจารณาและประเมินโดยบอกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและผู้อื่นเมื่อตัดสินใจ มีความต่าง คือ 0.72 คะแนน ด้านการตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่น มีความต่าง คือ 0.68 คะแนน และด้านการรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลโดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ มีความต่างน้อยที่สุด คือ 0.60 คะแนน

ตอนที่ 2 ผลการสังเกตและการบันทึก หลังได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงที่มีต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล

ผู้ศึกษาได้ทำการบันทึกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงผลของการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงที่มีต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล โดยเนื้อหาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นจากสภาพจริงในชีวิตประจำวันของเด็ก ได้แก่ ปรากฏการณ์ขยะล้นเมือง และปรากฏการณ์ภาวะโลกร้อน สรุปโดยภาพรวมได้ว่า

ปรากฏการณ์ขยะล้นเมือง

การรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลโดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ พบว่าเมื่อเด็กรับรู้ข้อมูล เด็กจะสามารถระบุปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่น โรงเรียนสกปรกเพราะมีขยะตามพื้น

การพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ อย่างก่อนตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พบว่าเด็กสามารถเปรียบเทียบทางเลือกที่เป็นไปได้ในสถานการณ์ต่างๆ ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่ง พิจารณาถึงผลกระทบ ข้อดี ข้อเสีย และความเป็นไปได้ของทางเลือกแต่ละทาง เด็กได้คิดหาทางเลือกต่างๆ หากเด็กเห็นขยะที่พื้นเด็กสามารถนำเสนอแนวทางที่หลากหลาย เช่น เด็กชายเอ พูดว่า “หนูจะเก็บขยะไปทิ้ง” เด็กชายบี พูดว่า “เดี๋ยวผมขอให้คุณลุงภารโรงช่วยเก็บครับ” เด็กหญิงซีบอกเพื่อน “เราไม่ควรทิ้งขยะลงพื้นนะ”

การตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่น พบว่าเด็กสามารถตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสม กับตนเองและผู้อื่น ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยให้ความสำคัญกับการทำสิ่งที่ถูกต้องและการรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เช่น ถ้าเด็กพบขยะใกล้แหล่งน้ำถ้าเลือกช่วยเก็บขยะเองอาจจะอันตรายเลือกแจ้งให้ผู้ใหญ่ช่วย

การพิจารณาและประเมินโดยบอกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและผู้อื่นเมื่อตัดสินใจ พบว่าเด็กสามารถประเมินผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การทิ้งขยะไม่ถูกที่ หรือการไม่คัดแยกขยะ โดยเด็กหลายคนสามารถสะท้อนความคิดเห็นที่แสดงถึงความรับผิดชอบได้ พิจารณาผลกระทบของการ

กระทำโดยมองเห็นว่า “การทิ้งขยะไม่ถูกที่” ทำให้พื้นที่สกปรก หรือกล่าวถึงการรับประทานอาหารว่า “แม่หนูบอกว่าถ้ากินข้าวไม่หมด เดี่ยวข้าวจะบูด” และ “ชวานาจะเสียใจ” แสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถเชื่อมโยงเรื่องขยะกับกิจกรรมอื่นๆ

การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง พบว่าเด็กสามารถเชื่อมโยงความรู้จากบทเรียนสู่สถานการณ์จริง และแสดงความรับผิดชอบต่อปัญหาเล็ก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมส่วนรวม สังเกตและตั้งคำถามเกี่ยวกับการแยกประเภทของขยะที่ไม่สอดคล้องกับสีของถัง เช่น “เศษอาหารเป็นขยะอินทรีย์ใช้ไหมคะ แต่ทำไมเราทิ้งในถังขยะสีแดง” หรือ “ขยะอินทรีย์เราต้องทิ้งถังสีเขียวคะ”

ปรากฏการณ์ภาวะโลกร้อน

การรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลโดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ พบว่าเด็กสามารถรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลโดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ ระบุปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่น อากาศร้อน เพราะโลกร้อนขึ้น

การพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ อย่างก่อนตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พบว่าเด็กสามารถวิเคราะห์ทางเลือกได้จากบริบทรอบตัว เช่น สำรวจห้องเรียน สำรวจอากาศภายนอก รวมถึงแปลงเกษตรในโรงเรียน แล้วคิดว่า “ถ้าต้นไม้หายไป โลกจะร้อน เราควรปลูกต้นไม้เพิ่ม” เด็กสามารถเปรียบเทียบแนวทางและตัดสินใจได้จากการคิดพิจารณาเองได้มากขึ้น โดยครูไม่ต้องแนะนำเท่ากับช่วงแรกของจัดกิจกรรม

การตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่น พบว่าเด็กสามารถตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่นได้หลากหลาย และนำเสนอแนวคิดที่เชื่อมโยงกับความปลอดภัย ความสะอาด และสิ่งแวดล้อม เช่น การปั่นดินน้ำมันบนต้นไม้ ดวงอาทิตย์ บ้าน โดยมีการบอกเหตุผลสนับสนุนว่า “จะได้ไม่ร้อน” หรือ “ต้นไม้ทำให้อากาศดี” เด็กหลายคนสะท้อนความคิดของตนเองผ่านการเลือกสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งแสดงถึงความเข้าใจเรื่องภาวะโลกร้อนและการเลือกแนวทางปฏิบัติที่ช่วยลดปัญหานี้ เด็กบางคนสะท้อนปัญหาระหว่างทำงาน เช่น “ดินน้ำมันติดมือ แต่หนูถู ๆ ล้างมือแล้วกลับมาทำต่อ” หรือ “เพื่อนมาจับดินน้ำมันที่หนูปั้น พังเลยคะ แต่หนูทำใหม่ ไม่ร้องไห้” แสดงให้เห็นถึงการควบคุมตนเองและตัดสินใจเลือกวิธีที่ไม่ทำให้นตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน

การพิจารณาและประเมินโดยบอกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและผู้อื่นเมื่อตัดสินใจ พบว่าเด็กสามารถพิจารณาข้อมูล บอกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและผู้อื่นเมื่อตัดสินใจได้ โดยคำตอบส่วนใหญ่มาจากในนิทานที่ได้ฟัง เช่น เด็กชายเอ พูดว่า “ถ้าเรานำสิ่งของมารีไซเคิลจะได้ไม่ต้องผลิตใหม่เยอะๆ ครับ” เด็กหญิงบี พูดว่า “หนูปิดไฟ ปิดพัดลม ปิดแอร์เวลาไม่ใช้คะ”

การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง พบว่าเด็กสามารถตระหนักรู้และยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือการตัดสินใจของตนเอง เด็กเรียนรู้ว่าทุก ๆ อย่างจะเกิดผลตามมา เด็กประดิษฐ์กระถางต้นไม้จากกล่องนม จะต้องฉีกนมจนหมดกล่องและล้างให้สะอาด เด็กหญิงซี พูดว่า “ถ้าฉีกนมไม่หมดนมบูด ต้นไม้จะตายคะ” เด็กชายดี พูดว่า “เราจะฉีกให้หมดไม่ให้เหลือ” ระหว่างการนำเสนอผลการทดลองหรือการประดิษฐ์ชิ้นงาน มีสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามแผนเกิดขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดและ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะทำกิจกรรม เด็กๆ ได้ร่วมกันวิเคราะห์และรวบรวมปัญหาที่พบ จากนั้นจึงนำมาสรุป ทบทวนเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับกิจกรรม

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

1. ทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล หลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงสูงขึ้น ทั้งโดยรวมและรายองค์ประกอบ

1.1 การรับรู้ข้อมูลและคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลโดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ เป็นด้านที่มี คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ มีเฉลี่ยเท่ากับ 8.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 เด็กสามารถเข้าใจใน กระบวนการ เมื่อครูถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เด็กสามารถสรุปสถานการณ์ ระบุปัญหาที่เกิดขึ้นนำไปสู่การ ตัดสินใจอย่างรับผิดชอบได้ สอดคล้องกับ Landmark School (2018) เด็กต้องสามารถระบุได้อย่างถูกต้อง เมื่อพบปัญหา ปัญหาสามารถมีความหลากหลาย การที่เด็กสามารถรับรู้ปัญหาของตนเองได้อย่างถูกต้องเป็น สิ่งสำคัญ แต่สำหรับบางคน การรับรู้ว่าเขากำลังเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบากอาจเป็นเรื่องท้าทาย

1.2 การพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ อย่างก่อนตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 7.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.85 โดยจากการศึกษาพบว่าเรื่องการใช้คำถาม ที่สามารถ ถามเมื่อทำการตัดสินใจเพื่อให้เด็กๆ ได้มีส่วนร่วมในการสนทนา สอดคล้องกับ Miller (2023) กล่าวว่า การใช้ คำถามต่างๆ ช่วยส่งเสริมการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ โดยไม่เพียงแค่นำถึงผลประโยชน์ส่วนตัว แต่ยัง คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้อื่นและความรู้สึกของตัวเองด้วย เช่น การตัดสินใจที่เด็กต้องทำคืออะไร ข้อดีและข้อเสียของแต่ละตัวเลือกมีอะไรบ้าง การตัดสินใจนี้จะมีผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร การตัดสินใจนี้ทำให้ เด็กรู้สึกอย่างไร

1.3 การตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.00 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.73 นอกจากนี้ การสอนเด็กให้คิดล่วงหน้าก่อนตัดสินใจ เข้าใจถึงผลกระทบ จากการตัดสินใจและการพิจารณาผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ใหญ่ควรสนับสนุนการตัดสินใจของเด็ก แต่ยังให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้จากผลลัพธ์ตามธรรมชาติของการตัดสินใจ โดยไม่ทำให้เด็กได้รับอันตราย มีการ สะท้อนผลการตัดสินใจหลังจากที่เด็กทำการเลือก โดยการสนทนาเพื่อช่วยให้เด็กๆ ได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาด และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำเช่นนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ แต่ยังส่งเสริมให้ เด็กเข้าใจถึงมุมมองของผู้อื่นและช่วยเหลือในการแก้ไขความเสียหายจากการกระทำที่อาจเกิดขึ้น โดยวิธีนี้จะ ช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบได้อย่างยั่งยืน (PBS & WGBH Educational Foundation, 2025)

1.4 การพิจารณาและประเมินโดยบอกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและผู้อื่นเมื่อ ตัดสินใจ เด็กสามารถคาดการณ์ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเลือกและการตัดสินใจของตนเองได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดย สามารถเชื่อมโยงระหว่างการทำกับผลกระทบที่ตามมา แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการในการผลกระทบทั้งใน มิติของตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสะท้อนถึงการมีทักษะในการคาดการณ์อย่างรับผิดชอบต่อสถานการณ์

รอบตัว สอดคล้องกับ PBS & WGBH Educational Foundation (2025) ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้ประเมินผลกระทบจากการกระทำของตนเองผ่านกระบวนการสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบ จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง และพัฒนาแนวคิดทางจริยธรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.64 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.91

1.5 การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง สอดคล้องกับ Military Child Education Coalition (2025) กล่าวว่า การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ ส่งผลกระทบต่อทุกด้านในชีวิต รวมถึงความสามารถในการพิจารณามาตรฐานจริยธรรม ปัญหาด้านความปลอดภัย และการประเมินประโยชน์และผลกระทบจากการกระทำต่าง ๆ ที่มีต่อตนเอง และความเป็นอยู่ร่วมกันของสังคม ช่วยให้เกิดโอกาสในการเติบโต โดยการลดการตัดสินใจที่เกิดจากอารมณ์ชั่วขณะ การพิจารณาหนทางที่เป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ การพิจารณาความต้องการส่วนตัว และการยอมรับความรับผิดชอบเมื่อจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการกระทำ เพื่อให้การตัดสินใจเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์และมีผลดีต่อทั้งตนเองและสังคมในระยะยาว ซึ่งในด้านนี้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.96

2. การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง ทำให้เด็กมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการสำรวจ ทดลอง และเชื่อมโยงความรู้เข้ากับประสบการณ์ของตนเอง ผ่านการให้เด็กสำรวจปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาขยะล้นเมือง เด็กเริ่มพัฒนาความสามารถในการเข้าใจผลกระทบของการกระทำของตนเอง เช่น การเรียนรู้ว่าการทิ้งขยะลงทะเลอาจเป็นอันตรายต่อสัตว์ และปัญหามลภาวะโลกร้อน เด็กได้ฝึกตั้งคำถามจากสิ่งที่ตนเองสงสัย ระบุปัญหา แก้ปัญหาและเลือกตัดสินใจ การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เช่น การคิดหาวิธีลดขยะ สามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้ว่าการตัดสินใจของตนเองมีผลต่อผู้อื่น เรียนรู้ผ่านปัญหาที่เกิดขึ้นจริง สอดคล้องกับ พงศธร มหาวิจิตร (2562, 73-90) พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ช่วยส่งเสริมทักษะในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกการแก้ปัญหา รวมทั้งสามารถออกแบบ สำรวจ และหาวิธีแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กอนุบาลเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงซึ่งช่วยให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างลึกซึ้ง ส่งผลให้เด็กสามารถเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับสิ่งที่เคยเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการแก้ปัญหาในชีวิตจริง สอดคล้องกับ Ferreira (2021, 1278-1306) กล่าวว่า การเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมที่让孩子ได้สำรวจสิ่งแวดล้อมรอบตัวของตนในชีวิตประจำวัน สร้างพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับกระบวนการเรียนรู้แบบอิสระ ช่วยให้เด็กตระหนักถึงความสนใจของตนเอง และที่สำคัญที่สุดคือวิธีการรวบรวมข้อมูล สะท้อน และรวมประสบการณ์เข้ากับสถานการณ์เฉพาะในชีวิตของเด็ก เช่นเดียวกับ อรพรรณ บุตรกัตถุญ (2561, 348-365) ที่กล่าวว่า การเข้าใจความหมายของปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ในการเรียนรู้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based Learning) มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเลือกปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ควรเป็นสิ่งที่อยู่ในบริบทจริง มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของเด็ก เป็นเรื่อง que ให้ความ

สนใจและมีความหมายต่อตัวเด็กเอง สิ่งเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นแรงจูงใจภายใน และทำหน้าที่เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีความหมาย ซึ่งแนวทางดังกล่าวไม่เพียงแต่กระตุ้นแรงจูงใจภายใน แต่ยังส่งเสริมพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ การประเมินผล และการคิดอย่างมีระบบ เมื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่อง การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบตามกรอบของ CASEL (2018) การจัดการเรียนรู้โดยปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง จะช่วยให้เด็กฝึกฝนการระบุปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ คิดหาแนวทางแก้ไข และประเมินผลการตัดสินใจของตนเองผ่านการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในสถานการณ์ที่มีความหมายต่อชีวิตของเด็ก ดังนั้น การใช้ปรากฏการณ์หรือปัญหาจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเด็กเป็นฐานในการเรียนรู้ จะช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถพิจารณาทั้งด้านจริยธรรม ความปลอดภัย ผลกระทบต่อผู้อื่น และแนวทางการเยียวยาเมื่อเกิดผลกระทบเชิงลบ อันเป็นกระบวนการสำคัญของการสร้างทักษะการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบที่ยั่งยืน

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ผลของการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงที่มีต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล เป็นการพัฒนาทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล ช่วงอายุ 5-6 ปี ได้ในครั้งนี้ ทั้งนี้หากครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กอนุบาลสนใจพัฒนาทักษะทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ สามารถนำการจัดกิจกรรมโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงให้กับเด็กอนุบาลต่อไป

สรุป (Conclusion)

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงมีผลต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กอนุบาล โดยเป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ฝึกฝนการระบุปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ คิดหาแนวทางแก้ไข และประเมินผลการตัดสินใจของตนเอง ส่งผลให้เด็กมีทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบที่เหมาะสมกับวัย โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ โดยรวมสูงขึ้นหลังได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง ก่อนการจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.46 และหลังการจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 39.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.33

2. เด็กอนุบาลมีคะแนนทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ การรับรู้ข้อมูล และคิดพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลโดยบอกประเด็นที่ต้องตัดสินใจ การพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ อย่างก่อนตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การตัดสินใจเลือกปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่น การพิจารณาและประเมินโดยบอกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและผู้อื่นเมื่อตัดสินใจ และการรับผิดชอบต่อ

ตัดสินใจของตนเอง หลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ทุกองค์ประกอบ จึงนำไปสู่ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ก่อนนำผลการศึกษาไปใช้ จำเป็นต้องศึกษาหลักการและแนวคิดของกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างละเอียด รวมถึงการพัฒนาแนวคำถาม และการสร้างโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กและเป้าหมายของการเรียนรู้

2. การออกแบบและดำเนินกิจกรรม ควรคำนึงถึงช่วงวัยของเด็กซึ่งมีสมมติที่จำกัดและความสามารถในการจดจำกับกิจกรรมแตกต่างกัน แม้จะอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน แต่เมื่อมีความห่างของช่วงอายุ การวางแผนควรแบ่งช่วงกิจกรรมให้สั้น กระชับ และมีความยืดหยุ่น ควรมีการจัดกลุ่มย่อยตามความสนใจหรือระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง และมีโอกาสในการแสดงออกอย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และการตัดสินใจในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งจะส่งเสริมให้การเรียนรู้มีความหมายและเหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กอนุบาล

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในแต่ละกิจกรรมอาจใช้เวลายาวนานแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เด็กจะต้องได้รับการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ได้เห็น ได้ทดลองด้วยตนเอง ครูผู้สอนสามารถปรับลด หรือเพิ่มระยะเวลาได้ตาม ความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริง เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอื่น เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะความร่วมมือ ทักษะการจัดการตนเอง

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในโลกจริงกับการจัดกิจกรรมในรูปแบบอื่น เช่น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในทุกองค์ประกอบ

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2568). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปีพุทธศักราช 2568 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. <https://drive.google.com/file/d/1qp4MJg6xDHvn8yMJa1TVv07LHPKMEGZo/view>

1qp4MJg6xDHvn8yMJa1TVv07LHPKMEGZo/view

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567). บทวิเคราะห์ความเชื่อมโยงวิกฤตทักษะพื้นฐานชีวิตทุกช่วงวัย. <https://www.eef.or.th/article-asat-140524/>

ชลธิศ สามีโต. (2562). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย.

วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร (สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ), 39(1), 113-129.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/view/133479/>

ตะวัน ไชยวรรณ และ กุลธิดา นกุลธรรม. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน: การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(2), 251-263. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/view/246642>

ปาริฉัตร โพธิ์คำ. (2564). การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กโรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 7(1), 101-113. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBJ/article/view/251552>

พงศธร มหาวิจิตร. (2562). การประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนแบบเชิงรุก ในรายวิชาการประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 42(2), 73-90. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDKKUJ/article/view/195627>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานการศึกษาสภาพการณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย. <https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1758-file.pdf>

สุชานันท์ วรพัฒนานนท์. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยรัตนนคร]. <https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/5083/1/63090985.pdf>

อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 46(2), 348-365. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/131909>

Camp, G. (2002). *PBL: Step by step: A guide for students and tutors*.

https://www.eur.nl/sites/corporate/files/PBL_step_by_step_guide_0.pdf

Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. (2018). *CASEL guide: Effective social and emotional learning programs (preschool and elementary edition)*. Chicago.

_____. (2020). *Evidence-Based Social and Emotional Learning Programs: CASEL Criteria Updates and*

- Rationale*. <https://casel.org/wpcontent/uploads/2020/11/CASEL-Program-Criteria-Rationale.pdf>
- Daehler, K. & Folsom, J. (2016). *Making Sense of SCIENCE: Phenomena-Based Learning*. WestEd. <http://www.WestEd.org/mss>
- Department of Psychology the University of Illinois at Chicago. (2010). *Compendium of Preschool Through Elementary School Social - Emotional Learning and Associated Assessment Measures*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED581721.pdf>
- Ferreira J. M. (2021). Play-based and phenomenon-based approaches in the Finnish Early Childhood Education. *Olhares & Trilhas*, 23(3), 1278-1306. <http://dx.doi.org/10.14393/OT2021v23.n.3.58448>
- Kaiser, E. (2023). *5 Tips for Helping Kids Make Responsible Decisions*. <https://betterkids.education/blog/5-tips-for-helping-kids-make-responsible-decisions>
- Landmark School. (2018). *Responsible Decision Making (Social Emotional Learning)*. <https://www.landmarkoutreach.org/strategies/responsible-decision-making/>
- Massachusetts Standards for Preschool and Kindergarten. (2015). *Social and Emotional Learning, and Approaches to Play and Learning*. <https://www.mass.gov/info-details/preschool-and-kindergarten-standards-in-social-emotional-development-and-approaches-to-play-and-learning>
- Michigan Department of Education. (2017). *Early Childhood to Grade 12 Social and Emotional Learning (SEL) Competencies and Indicators*. https://www.michigan.gov/-/media/Project/Websites/mde/2018/04/12/SEL_Competencies-_ADA_Compliant_FINAL.pdf?rev=1f0a9865782f495fbb8bf3f4ada59806
- Military Child Education Coalition. (2025). *The Military Child Well-being Toolkit*. <https://militarychild.org/resource/wellbeing-toolkit/responsible-decision-making/>
- Miller, G. (2023). *Helping Kids Make Decisions*. Child Mind Institute. <https://childmind.org/article/helping-kids-make-decisions/>
- Ministry of Education Republic of Singapore. (2022). *Social and emotional development. Nurturing early learners: A curriculum for kindergartens in Singapore*. https://www.nel.moe.edu.sg/qql/slot/u143/2022/Nuturing%20Early%20Learners%20Framework%202022_final.pdf
- Minnesota Department of Education. (n.d.). *Social and Emotional Learning Assessment Guidance*. https://education.mn.gov/mdeprod/idcplg?IdcService=GET_FILE&d

DocName=MDE073521&RevisionSelectionMethod=latestReleased&Rendition=primary

National University. (2022). *What is Social Emotional Learning (SEL): Why It Matters*.

<https://www.nu.edu/blog/social-emotional-learning-sel-why-it-matters-for-educators/>

PBS & WGBH Educational Foundation. (2025). *Responsible Decision-Making | Social-Emotional Learning*. <https://www.pbslearningmedia.org/resource/responsible-decision-making-social-emotional/social-emotional-learning-video/>

Silander, P. (2015). *Phenomenon-Based Learning*.

<http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html>

Unicef Thailand. (n.d.). *การพัฒนาเด็กปฐมวัยก้าวแรกแห่งชีวิตที่ดีเพื่อเด็กทุกคน*.

<https://www.unicef.org/thailand/th>